

KONGELIG RESOLUSJON

Forsvarsdepartementet
Statsråd: Bjørn Arild Gram

Ref.nr.:
Saksnr.: B23/00533
Dato: 31. mai 2024

Fastsettelse av forskrift om endring av forskrift 22. juni 2018 nr. 950 om anvendelse av lov om informasjon om bestemt angitte områder, skjermingsverdige objekter og bunnforhold på Svalbard og Jan Mayen

1. Hovedinnholdet i resolusjonsforedraget

Forsvarsdepartementet foreslår med dette fastsettelse av forskrift om endring av forskrift 22. juni 2018 nr. 950 om anvendelse av lov om informasjon om bestemt angitte områder, skjermingsverdige objekter og bunnforhold på Svalbard og Jan Mayen. Etter forslaget skal lov 21. juni 2017 nr. 88 om informasjon om bestemt angitte områder, skjermingsverdige objekter og bunnforhold (informasjonskontrolloven), gjøres gjeldende på Svalbard og Jan Mayen i sin helhet. De mest sentrale reglene som vil bli gjort gjeldende er § 4 om forbud mot opptak og annen bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold, og § 5 om taushetsplikt og utlevering av innsamlet informasjon om bunnforhold.

Bestemmelsene i loven §§ 1, 2, 7 og 8 regulerer formål, virkeområde, forskriftshjemmel og ikrafttredetidspunkt. Dette utgjør rammen for og har en naturlig sammenheng med bestemmelsene i §§ 3 til 6, og det foreslås derfor at informasjonskontrolloven i sin helhet gjøres gjeldende for Svalbard og Jan Mayen.

Forslaget innebærer også at forskrift 15. desember 2023 nr. 2061 om opptak og annen bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold (forskrift om bunnforhold) gjøres gjeldende på Svalbard og Jan Mayen.

2. Bakgrunn

Det følger av informasjonskontrolloven § 2 andre ledd at «Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard, Jan Mayen og bilandene, og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold». Med hjemmel i denne bestemmelsen er lovens §§ 3 og 6 gjort gjeldende på Svalbard og Jan Mayen gjennom forskrift 22. juni 2018 nr. 950 om anvendelse av lov om bestemt angitte områder, skjermingsverdige objekter og bunnforhold på Svalbard og Jan Mayen. § 3 oppstiller forbud mot å gjøre opptak av eller på annen måte bruke informasjon som gjelder bestemt angitte områder eller skjermingsverdige objekter, mens § 6 fastsetter straff for brudd på forbudet i § 3 og reglene i §§ 4 og 5. Forbudet mot opptak og bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold i § 4 og bestemmelsene om taushetsplikt og utlevering av innsamlet

informasjon om bunnforhold i § 5 er ikke pr. i dag gjort gjeldende på Svalbard og Jan Mayen. Ingen bestemmelser i loven er gjort gjeldende for bilandene.

I forarbeidene til loven (Prop. 116 L (2016-2017) s. 34) ble beslutningen begrunnet med at det var uklart i hvilken grad informasjon om bunnforhold allerede var frigitt, og hvilke konsekvenser en slik utvidelse ville ha, siden loven ikke gjelder for disse områdene i dag. Departementet la derfor opp til en nærmere utredning før bestemmelsene om bunnforhold eventuelt skulle gjøres gjeldende på Svalbard, Jan Mayen og bilandene. I Innst.419 L (2016-2017) s. 3 støttet komiteen forslaget om en nærmere utredning med henvisning til proposisjonen, men ba om at «Stortinget orienteres på egnet måte før eventuell forskrift om lovens anvendelse for Svalbard, Jan Mayen og bilandene utarbeides».

Departementet har etter en nærmere utredning kommet til at også bestemmelsene om bunnforhold bør gjøres gjeldende for Svalbard og Jan Mayen. Departementet har orientert Stortinget om behovet i Prop. 1 S (2023-2024) kapittel 7.2.

Forslaget til forskrift er forelagt Polarutvalget. Forslaget var på høring fra 13. september 2021 med høringsfrist 13. desember samme år. Departementet mottok hørings svar fra *Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet, Association of Arctic Expedition Cruise Operators, Fiskebåt, Furuno AS, Nearshore Survey AS og NTNU Ålesund*. Høringsinstansene er i hovedsak opptatt av tilgang til informasjon om bunnforhold til samfunnsnyttige formål som skipsfart, maritim sikkerhet, natur- og miljøforvaltning, forskning og utvikling og fiskeri, samt forholdet til Svalbardtraktaten.

3. Departementets vurderinger og forslaget

3.1 Anvendelsen av informasjonskontrollloven §§ 4 og 5 for Svalbard og Jan Mayen

Detaljert informasjon om hvordan havbunnen ser ut, og hva den består av, har stor betydning for maritime militære operasjoner, og da spesielt for undervannsoperasjoner, anti-ubåtoperasjoner og minekrigføring. Begrenset tilgang til informasjon om bunnforhold reduserer andre staters evne og vilje til å drive maritime militære operasjoner, samtidig som det gir et militærstrategisk fortrinn for norske myndigheter å ha bedre informasjon enn andre stater. Sett i sammenheng med at Svalbard og Jan Mayen har en strategisk beliggenhet i nordområdene, den sikkerhetspolitiske situasjonen og økt aktivitet i farvannet rundt øygruppene, mener departementet at det er viktig for Forsvaret å ha tilstrekkelig kontroll med hvem som har tilgang til informasjon om bunnforhold fra øygruppene.

Selv om det er utlevert totalt 197 datasett til ulike virksomheter med informasjon om bunnforhold fra farvannet rundt Svalbard, tilsvarende et areal på omkring 25 000 kvadratkilometer, vil et forbud begrense nye aktørers opptak av informasjon og detaljeringsgraden hos aktører som allerede har lagret informasjon fra områdene. De samme begrensningene som har vært gjeldende innenfor Norges territorialfarvann, har dessuten blitt praktisert på Svalbard og Jan Mayen siden 2015, noe som har begrenset opptak og bruk av informasjon fra nye områder og detaljeringsgraden av den informasjonen andre stater potensielt har fått tilgang til for 2015.

Både *Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet* viser til at kunnskapsbehovet om natur og miljø i hav- og kystområdene rundt Svalbard og Jan Mayen er like stort som for fastlands-Norge, og at tilgang til informasjon om bunnforhold i arktiske områder er spesielt viktig for natur- og miljøforvaltning og forskning. Det vises derfor til at innføring av

informasjonskontrollloven §§ 4 og 5 for Svalbard vil få uheldige konsekvenser. Departementet er enig i at et stort spekter av sivile aktører, både offentlige og private, har behov for tilgang til, å bruke og å videreformidle informasjon om bunnforhold, og at særlige natur- og klimaforskningshensyn gjør seg gjeldende på Svalbard og Jan Mayen. Samfunnets behov for informasjon må likevel balanseres opp mot hensynet til nasjonal sikkerhet. Etter departementets syn bør samfunnets behov ivaretas gjennom adgangen til å gi tillatelse i samsvar med forskrift om bunnforhold, slik det er beskrevet i kongelig resolusjon 15. desember 2023 om fastsettelse av forskrift om opptak og annen bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold.

Forskriften om bunnforhold legger opp til at skadepotensialet ved og risikoen for at uvedkommende får tilgang til informasjonen kan aksepteres dersom formålet med opptaket eller bruken av informasjonen har tilstrekkelig nytte for samfunnet. Andre samfunnsinteresser skal veies opp mot nasjonale sikkerhetsinteresser, og det skal så langt som mulig gis tillatelse til bruk som har samfunnsnyttige formål, så lenge det ikke går på bekostning av nasjonale sikkerhetsinteresser. Departementet legger til grunn at behovene for informasjon innen miljø- og naturforvaltning, forskning og utvikling og andre samfunnsnyttige bruksområder som skipsfart, fiskeri og øvrig arealplanlegging, langt på vei vil kunne løses gjennom at det gis tillatelser, eventuelt på nærmere vilkår. Departementet bemerker imidlertid at flere av disse interessene til en viss grad er hensyntatt gjennom avgrensningene i forskriftens definisjon av opptak og hvilken informasjon som er omfattet av forbudet.

Association of Arctic Expedition Cruise Operators (AECO), Fiskebat, Furuno AS og NTNU Alesund har i sine høringssvar pekt på at den eksisterende offentlige sjøkartleggingen som er gjennomført av Kartverket i territorialfarvannet rundt Svalbard, er dårlig. Som en følge av dette, benytter fartøyer som ferdes i territorialfarvannet, eksempelvis reketrålflåten, ekkolodd og andre delingstjenester for sikker navigering og for å dele informasjon med andre fartøy i forbindelse med fiskeleting. Disse høringsinstansene har pekt på at innføring av informasjonskontrollloven §§ 4 og 5 på Svalbard og Jan Mayen vil ha uheldige konsekvenser for de aktørene som benytter ekkolodd og andre delingstjenester av hensyn til maritim sikkerhet. Slik departementet ser det, vil denne innvendingen ivaretas gjennom definisjonen av opptak i forskrift om bunnforhold § 2 første ledd bokstav b og unntaket i bestemmelsens andre ledd, som gir unntak for bruk av navigasjonsutstyr i samsvar med forskrift 9. mai 2014 nr. 1157 om navigasjon og navigasjonshjelpemidler for skip og flyttbare innretninger, og gjennom at det gis tillatelser til opptak eller annen bruk av informasjon om bunnforhold.

Informasjonskontrollloven § 5 regulerer utlevering av informasjon om bunnforhold. Selv om de dataene Kartverket har om bunnforhold på Svalbard skulle ha begrenset kvalitet, er det etter departementets syn nødvendig å regulere utleveringen av informasjonen med høy detaljgrad til tredjeparter. Dette gjelder særlig der Kartverket senere vil kunne få tilgang til eller samle inn informasjon om bunnforhold med høyere kvalitet enn den som foreligger i dag. Departementet foreslår derfor at også § 5 gjøres gjeldende for Svalbard og Jan Mayen.

3.2 Anvendelse av resten av informasjonskontrollloven

Siden informasjonskontrollloven §§ 3 og 6 allerede gjelder på Svalbard og Jan Mayen i dag, vil det å gjøre §§ 4 og 5 gjeldende innebære at bare §§ 1, 2, 7 og 8 i loven gjenstår. Disse bestemmelsene regulerer henholdsvis formål, virkeområde, forskriftshjemmel og ikrafttredelse. Etter departementets vurdering utgjør disse bestemmelsene rammen for de materielle bestemmelsene i

§§ 3 til 6, og henger derfor naturlig sammen med dem. Ut fra dette foreslår departementet at hele informasjonskontrolloven gjøres gjeldende for Svalbard og Jan Mayen.

3.3 Forholdet til Svalbardtraktaten

NTNU Ålesund og Miljødirektoratet har i sine høringssvar stilt spørsmål ved om den foreslåtte forskriftsendringen kan være i strid med Svalbardtraktaten. Departementet har vurdert innspillene, men kan ikke se at det vil være i strid med traktaten å gi de aktuelle bestemmelsene anvendelse i territorialfarvannet ved Svalbard.

3.4 Spørsmål om anvendelse på Bouvetøya og bilandene i Antarktis

Informasjonskontrolloven gjelder heller ikke for Bouvetøya og bilandene i Antarktis. I tråd med Prop. 116 L (2016-2017) s. 34 og Innst.419 L (2016-2017) s. 3 har departementet vurdert behovet for å gi informasjonskontrolloven §§ 4 og 5 anvendelse for Bouvetøya og de norske bilandene i Antarktis (Peter I Øy og Dronning Maud Land). Etter departementets vurdering har disse områdene langt mindre betydning for nasjonal sikkerhet enn Svalbard og Jan Mayen, og sett i sammenheng med utfordringer knyttet til å håndheve eventuelle brudd på reglene i disse områdene, har departementet kommet til at loven ikke bør gjøres gjeldende for Bouvetøya og bilandene i Antarktis.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet legger til grunn at informasjonskontrolloven §§ 4 og 5 har blitt praktisert på Svalbard og Jan Mayen siden 2015. At hele loven nå gjøres gjeldende for Svalbard og Jan Mayen vil derfor ikke ha negative konsekvenser for de aktørene som allerede har innrettet seg etter disse reglene. Forskriften om bunnforhold vil gi en mer forutsigbar, enklere og mer effektiv saksbehandling av søknader om tillatelse enn den praktiseringen av forbudet som har vært frem til i dag. Kartverket vil, som for territorialfarvannet utenfor fastlandet, behandle søknader om tillatelser på vegne av Forsvaret. Det forventes at antall søknader om opptak eller annen bruk av informasjon om bunnforhold totalt vil stabiliseres på omtrent 250 søknader i året, og at en mindre andel av disse vil være knyttet til aktivitet rundt Svalbard og Jan Mayen. Departementet legger til grunn at endringene ikke medfører ytterligere overføringer fra Forsvarsdepartementet til Kommunal- og distriktsdepartementet enn det som fremgår av kongelig resolusjon 15. desember 2023 om fastsettelse av forskrift om opptak og annen bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold punkt 5.

Forsvarsdepartementet

t i l r å r:

Forskrift om endring i forskrift 22. juni 2018 nr. 950 om anvendelse av lov om informasjon om bestemt angitte områder, skjermingsverdige objekter og bunnforhold på Svalbard og Jan Mayen. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til resolusjonen.